

Са наших бојишта

Извештај Врховне Команде.

Крагујевац, 27. новембра.

На северо-западном фронту

У току 25. новембра на северо-западном фронту наше трупе продужиле су гоњење разбијеног непријатеља и избиле на линију Ужице—Косјерић—Повден—Ваљево—Лазаревац. Непријатељ одступа и даље у највећој хитњи и покушао је дати отпора само код Ваљева и код Ужица, али је тај његов отпор брзо сломен. 25. новембра у вече наше су трупе заузеле Ваљево, а 26. Ужице.

Нов плен

У току 25. новембра заробили смо на овоме фронту: 28 официра, 3 лекара и 2237 војника, а запленили поред осталог ратног магеријала 1 брдски топ, 1 митраљез, 20 пољских кујни. Ратни плен који је овога дана непријатељ оставио за собом у повлачењу још није сав пописан.

На северном фронту

На северном фронту, на положајима северно од линије Космај—Баровница вођени су јаки бојеви с већим непријатељским снагама. Снажним противнападима наших трупа непријатељ је с тешким губитцима бачен у назад у неред.

На осталом фронту

На осталим деловима севернога фронта није се десило ништа значајније.

На прагу Шумадије.

Гласним крицима одушевљења примани су у Бечу и Берлину гласови о одступању српске војске, о заузимању Ваљева, Ужица, Београда.

„Србија је пропала“ — узвикивали су радосно непријатељи.

„Србија је на пропасти, не сме се допустити да пропадне“ — шапутали су забринуто и снужено наши пријатељи.

И заиста, Србија је била у тешком и мучном положају. Свето земљиште Отаџбине скрнавила је нога непријатељева. Стегнутога срца и мрка погледа посматрали су Срби како непријатељ заузима село по село, град по град на земљи Србиновој. Јуначка војска наша уздрхтала је у срцу своје од пригушеног гњева, када се кроз њу пронео глас, да се на поносном Београду вије омрзнута застава дома Хабзбуршког. Али се ту тек најславније и манифестована стара борбена дисциплина наше расе, створена

хиљадугодишњом борбом за слободу, независност и остварење великог идеала нашег племена. Требало је одступати, и одступало се без обзира на величину жртава и на тежину губитака.

Али је дошао један тренутак када се одступати није више могло. Окуражен нашим одступањем непријатељ је почео улазити и у класичан крај наше слободе, у поносну Шумадију у којој се излегла нова српска држава. У војним билтенима почела су се појављивати имена која сваки Србин с поносом у срцу носи. У питању није била више само земља наше отаџбине коју ми сви подједнако волимо, у питању је био понос наше расе. Без обзира на стратешке комбинације, на значај и јачину позиција свакоме Србину било је јасно, да ту, на прагу Шумадије, мора доћи до битке, и да ће до битке доћи. Ако се тражио згодан положај на коме ће српска војска при-

мити битку, згоднији се није могао наћи. Срби који знају да бој не бије јуначко оружје, нити га бију згодне позиције, но да бој бије срце у јунака, осећали су да од удни, судбоносни бој ваља ту бити. Осећали су да морал српске војске нигде неће бити виши, упорност српскога војника нигде силнија, но ту пред великим олтаром слободе српскога племена. Са позиција аустријских видела се Топола из које Карађорђе поче први устанак и Таково у коме Милош разви заставу другога устанка. Ту су се на бојној линији налазили и Орашац у коме се припреми први и Руловци у којима се реши други устанак. Ту су и Катићева Рогача, и Симин Борац, и Миланова Брусница, и Милошево Добриње. Ту је свако село славно, свако брдо чувено, сваки грм историски. За обесне Аустријанце то су били само обична неугледна села, љупка брдашца и долинице. За нас, за српске војнике, то је била сва наша слава и сва наша нова историја, земљиште које Србин само побожно помиње и гологлав посећује.

И ту се била битка.

Битка се свршила онако, како се, дата на томе месту, једино и могла свршити: потпуним поразом обеснога и дрскога непријатеља. Храбра српска војска на домаку најславнијих места своје отаџбине потукла је тако аустријску војску, да се од тог пораза нигда више дићи неће.

Ма како се даље развијали догађаји извесно је, да ће ова битка једна од најславнијих у нашој историји, оставити свима и свакоме један наук за сва времена: да се у Шумадију без великих јада не улази. И нека то свако узме на ум! Ко крочи у Шумадију крочио је у своју гробницу!

Д.

Регистар

Није он крив.

У последњим нашим борбама, даду једном трећепозивицу 80 заробљеника да их спроведе, и напишу му спроводницу на тај број.

Кад је стигао куда је послат, чиновник, који је имао да прими заробље-

нике, преброји заробљенике, — Нисам ја крив, господине, одговори трећепозивицу, и дине, одговори трећепозивицу, онда се окрене војнику: вац, кад они само извиру из шипрага уз пуш и моле ме да их поведем. Тако се заробљеника, а ти ми доводиш 180

— Нисам ја крив, господине, одговори трећепозивицу, онда се окрене војнику: вац, кад они само извиру из шипрага уз пуш и моле ме да их поведем. Тако се заробљеника, а ти ми доводиш 180

Хомс.

Пораз немачке флоте.

— Пропаст три немачке ратне лађе —

25. новембра дошло је до првог озбиљног сукоба између немачке и енглеске флоте, у којем је немачка флота претрпела пораз. О тој борби стигао је овај службени извештај енглеског посланства:

Лондон, 26 новембра.

Адмиралитет јавља, да је 25. окт. м. енглеска ескадра наишла у близини Фалкландских острва на немачке ратне лађе „Шарихорт“, „Гнајзенау“, „Нирнберг“, „Лајпциг“ и „Дрезден.“ Енглеском ескадром командовао је вицеадмирал Фредерик Струди.

У борби, која је наступила, потопљени су: „Шарихорт“, на коме се вила адмиралска застава адмирала фон Сне, „Гнајзенау“ и „Лајпциг.“ Бродови: „Дрезден“ и „Нирнберг“ утекли су за време борбе, али их енглеске лађе гоне. Британска ескадра ухватила је две лађе на товарене угљем. Британски губитци су малобројни. Спасено је неколико морнара са „Гнајзенау“ и „Лајпцига.“

ИЗ БЕОГРАДА

16. и 17. новембар.

Кад 16. новембра дочусмо дасте, непомичне, неме, али ведре је надлештвима опет наређено да буду у приправности нас тећи ништа.

Око поноћи пробуди ме ујасна грмљавина. Прозори, врата, цела кућа се тресла. Ослушнух добро да разазнам одакле дозаци ова грмљавина и шта значи. Чух своју газдарицу како устаде и изађе. Убрзо беше ро тврдо убеђени да ће коли-

цело двориште на ногама. Ја познадох звук „Француза“ останемо где смо, као и до сад, и умирих се. Убрзаном непрекидном [паљбом они су просе-

циали и проламали ваздух. Цео Београд се тресао.

Навикнути на ове ноћне серенаде, мислећи да су се монитори привукли Београду и да их сад конфетишемо гранатама, не слутећи ништа, ми смо по-

нова мирно забили главе у јастуке и слатко заспали. Кад ујутру устадох, газдарица дотча да ме пита хоћу ли ићи. Војна станица се сели.

Пожурих у варош да се обавестим. Улицама су лутале го-

мили света као разбијена војска. Жене са дењковима, девојке које су услут довршава. де своју тоалету, деца са увученим главама у рамена, дршћући од јутарње студи и покаскујућитним корацима за својим старијима, ишли су, у по-

киданим поворкама, сви у једном правцу: ка Славији. Необавештени и неодлучни лутали су без-

циљно улицама тражећи обавештења. Сваки се у сваког загледао, као да ће на лицу другог прочитати објашњење, али нико не могаде дати објашњење.

Сазнаде се само да је ноћас стигла наредба за сељење, и да је јутрос у 7 сати, отишао последњи воз из Топчидера. У неким крајевима вароши полиција је обавестила још ноћас грађанство да треба ићи. И онај, који је то знао, спаковао се на брзу руку и отишао. Већина није знала и остала је.

Тражисмо ма кога да нас тачно обавести о ситуацији, али не смо никога наћи. Све што су могли знати, отишли су ноћас. Остали смо само ми. Необавештена парија. Надлештва полиција, војска, све је отишло. Само су последња коморчијска кола извлачила хлеб из војне станице. На улицама једини су власт биле комите, које су остале да се последње повуку. Упитах једног од њих, куда да идем.

— На Торлак, господине, одговори ми он.

Свет је лутао у недоумици, не знајући с које стране прети опасност, не знајући којим путем да крене и како. Могло се ићи само пешице, морало се ићи на Младеновац. Перспектива је била очајна. Жене са ситном децом, сиротиња без заштите, девојке и старци, немоћни за толико пешачење, стајаху пред алтернативом: да се предаду на милост и немилост Аустијанцима, или да подлегну страховитим напорима пута. Многи морадоше да изабру оно прво. Ја се реших на ово друго.

В. Живојновић.

Репортер

Народна скупштина. Да нас пре подне биће седница Народне Скупштине са дневним редом: избор одбора по законским пројекту о помоћи невољнима у рату.

Читаоцима — Обраћамо највећу напору нашим читаоцима на данашњи уводни чланак.

Управа Фондова за добољшење. — Синоћ је одржана седница управног одбора Управе Фондова, на којој је решавано о томе да се изда зајам оним општинама које су пострадале у рату, ради помоћи пострадалима грађанима тих општина.

Лекари из Швајцарске За дан два долазе у Ниш још десет лекара из Швајцарске, које је наша влада ангажовала. Кад дођу они ће се упутити у оне војне болнице, у којима нема довољно лекара.

Нестао пуковник. — Г Живојни Башић, пешадијски пуковник рањен је у последњој борби и нестало.

Погинули официри. Према синоћем извештају Врховне Команде, погинули су ови резервни официри: капетани Драгомир В. Ђорђевић, Душан Матић, Влајко С. Петровић, и Цветко Ђорђевић, поручници: Милутин А. Радојичић и Петар Димитријевић.

Из Београда. Од једне добро обавештене личности сазнали смо, да су Аустијанци узели у Београду зграду Управе Фондова, где су сместили свој главни штаб, а хотел Москву узели за официрску касарну. Само ће мало седати у овим зградама.

Београдска општина. Наш сарадник разговарао је јуче са председником општине београдске, г. Ђоком Несторовићем. Г. Несторовић је рекао, да се сад у Нишу општина привремено саставила, и да даје потребна инвалидска уверења оним породицама из Београда чији су храниоци у рату погинули.

Што се тиче финансијске стране, г. председник се обратио влади за помоћ из одбреног зајма од пола милиона динара, да са овом сумом исплати особље општинско, као и помогну њене породице општинских часника, чији се храниоци налазе у бојној линији.

Ваљевци у свом дому. Многи грађани из Ваљева и околних села почели су се јуче враћати своје склоништу. Њима је државна власт изашла на сусрет, како у погледу саобраћајних средстава, тако и материјалном погледу.

Заробљеници у Нишу. И јуче су дотерани у Ниш аустијски заробљеници и то две партије, укупно 3600 људи. Они су јадни и жалосни, каљави, исцепани, мизерни у толикој мери, да дају јадну слику пропале аустијске царевине.

Ружна појава. — На многим нишким трговачким фирмама још стоје немачки натписи. Докле се у Русији и Француској од почетка рата не изговара ни немачка реч, дотле ми на фирмама трпимо немачка слова. Категорички тражимо, да сви трговци, на чијим фирмама стоје немачки натписи, одмах те натписе избришу, док то није учинила сама публика.

Ратна пошта

Војислав М. Јоксимовић, резервни пешад. капетан и кл. члан фирме Д. Маринковић и Компан. из Београда рањен је у последњој борби код села Дудице на реци Љиг. Исти се налази на лечење у Никој Окружној Болници соба бр. 18.

Михаило Ж. Матејић, чин. припр. Народне Банке тражи свог оца Животу Матејића, поднаредника I чете I батаљона VII. пука последње одбране старца, до сада је био на дворској стражи, ко би знао да јави на адресу: Влади Димитријеваћу баштовану за Матејића — Ја ладиса.

Моли се свако ко би што знао о **Љубомиру Аранђеловићу** из Беле Паланке, војнику I. позива III. чете IV. батаљона I. прекобројног пука да јави Александру Павловићу, јорганџији — Ниш, који ће му за то бити благодаран. 3—5

ЕВРОПСКИ РАТ

Извештаји Краљ. Српског Пресбира-а

Бомбардовање Бреславе

Петроград, 26 новембра.

Код Севастопоља се јутрос појавила „Бреслава“ и пуцала је на транспортне лађе, не причинивши им штете. Руски хидроплати приближили су се непријатељској крстарици, бацили су више бомби и са успехом је бомбардовали.

Борбе у Пољској

Петроград, 26. новембра

Коминике Главнога Штаба — 25. новембра у пределу Млаве борбе су биле мање упорне. На левој обали Висле, 24 новембра увече, користећи се мраком, Немци су истовремено предузели офанзиву на целој фронту Илов—Гловно, наваљујући упорно у компактним масама. Наше су их трупе откриле рефлекторима и десетковале. Кад се месец помолио, непријатељски су напади престали.

Сутрадан поновили су се огорчени напади на фронту Лович—Илов, али су остали без успеха. У пределу Петроков ситуација се није изменила. Борба се на југу од Кракова упорно продужује наизменце офанзивом и дефанзивом. Немци су у два маха покушали да пробију наш фронт, али су били одбијени са озбиљним губитцима

Оборена два аероплана

Петроград, 26. новембра

Немачки аероплани често се јављају час у једном час у другом крају Лођа. Ми смо артилеријском ватром оборили два аероплана.

Наша прецизна артилеријска ватра доводи у озбиљну забуну немачке ваздушне извиднице.

Код Кракова и Пшемисла

Код Пшемисла и код Кракова Аустијанци пуцају из дванаестопалачних топова на предња одељења наше пешадије али без резултата.

Бомбардовање с мора

Париз, 27 новембра.

Према депеши из Лондона савезнички су бродови опшочели бомбардовање белгијске обале коју су носили Немци. Палба је поглавито управљена противу немачког крајњег десног крила. Енглеске су трупе повратиле Пасендил у Фландрији.

Почетак немачке дефанзиве

Како јавља дописник „Дели Експреса“ почело је извршење општега немачког одбранбеног плана у Белгији. План обухвата утврђења на западној обали морског канала Дан Тернензен.

Једна депеша из Амстердама јавља да Немци концентришу трупе у Лијежу, Намиру и Мобежу. Изгледа да је непријатељ неспособан за даљу офанзиву, те се спрема на одбрану у Белгији.

ЗУРНИ ЛЕКАРСКИ АГЕНТЕ

Д-П МИЛАНА ПЕТРОВИЋА

Обреновића улица.

Прима свакодневно, за вештачке зубе пре подне, за блембирање по подне.

И. ЗИДВЕРЦ

зубна техничар
из Београда.

5—6

Молимо да овим путем приме нашу најтоплију захвалност сви који су имали доброту изказати нам саучешћа у нашој дубокој жалости за непрежаљеним драгим **ДУШАНОМ**

27. новембра 1914. г.

Ниш.

Анд. Николић

Председник Нар. Скупштине

Радмила Николићева

2—3

Дубоко и тешко увевљени ротиљи **Христина и Стеван Гл. Милетић**, потпуковник и ожалошћени ујак **Милутин Ј. Божић**, помоћник Директора Српских Државних Железница, извештају сроднике и пријатеље да ће њиховом прерано преминулом и никад непрежаљеном јединцу сину, односно сестрићу

— Милутину Ст. Милетићу (Мићуну)

довати четрдесетодневни парастос у Недељу 30. новембра ове године у 11 часова пре подне на његовом гробу на Нишком Гробљу.

Јављамо нашим сродницима и пријатељима, да је наш добри и племенити брат, унук и сестрић

— Милах Лала

пешад. поручник

бранећи своју милу отаџбину храбро је погинуо 21. новембра ове године у борби са Аустијанцима.

Ниш, новембра, 1914. г.

ОЖАЛОШЋНИ:

Баба: Јованка; сестре: Милева и Божана; брат: Милутин; ујак: Сава Самарџић чиновник; ујна: Јулка и остала родбина.

1—2